

Helsingfors/Mariehamn 12.6.2023

Nr 34/23

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
26.5.2023, nr 143/2023.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om temporär ändring av 3 § landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag, antagen av lagtinget 26.5.2023.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Den temporära lagändringen innebär att de högsta beloppen på månatliga maximala boendeutgifter som beaktas som godtagbara vid beviljande av bostadsbidrag temporärt höjs med 10 procent under ett års tid.

Lagstiftningsbehörigheten

Syftet med bostadsbidraget är att sänka boendeutgifterna för hushåll. Landskapslagen gäller härvid socialvård, som utgör landskapsbehörighet enligt 18 § 13 punkten i självstyrelselagen. Landskapslagen berör även landskapets myndigheter samt kommunernas förvaltning på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1 och 4 punkterna i självstyrelselagen.

Jämlikt självstyrelselagens 27 § 1 punkt utgör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag riksbehörighet. Det allmänna bostadsbidraget är avsett att förverkliga rätten till social trygghet enligt grundlagens 19 §.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan

innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande som förutsätter särskilda skäl. I landskapsregeringens lagförslag nr 22/2022-2023 anges följande motivering under avsnitt 2:

”Landskapsregeringen föreslår som en del av tilläggsbudget 1 för 2023 att 35 000 euro anvisas för de utgifter en temporär höjning av de godtagbara maximala boendekostnaderna i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag orsakar landskapet under år 2023. Förslaget innebär att bostadsbidragets maximala boendekostnader höjs med 10 procent under ett år. Enligt 27 § i lagen om allmänt bostadsbidrag justeras bostadsbidragets belopp när ett år förflutit sedan bostadsbidraget började löpa eller sedan senaste justering. Den årliga justeringspunkten, dvs datumet, för bostadsbidragshushållen är alltså olika för hushållen under året. För att alla hushåll som är berättigade till allmänt bostadsbidrag ska få ta del av den föreslagna ändringen behöver den temporära ändringen gälla under ett helt år. Kostnaden för ett helt år är ca. 145 000 euro vilka fördelas på åren 2023 och 2024.

Målsättningen med förslaget är att förebygga risken för en svår ekonomisk situation som kan uppkomma till följd av ökade levnadskostnader i hushåll med låga inkomster som är berättigade till allmänt bostadsbidrag. Ändringen föreslås vara i kraft 1 juni 2023-31 maj 2024.

Landskapsregeringens lagförslag vilken överlämnas till lagtinget i samband med tilläggsbudgeten, görs med avsikt att lagen kan sättas i kraft på de grunder som anges i 20 § 3 mom. i självstyrelselagen (1991:71) för Åland för att lagen ska kunna tillämpas från den 1 juni 2023. Ett beslut om lagändringens ikraftträdande bör dock vara fattat av landskapsregeringen senast den 17 maj för att FPA ska hinna köra in ändringen i systemen och lagändringen kunna verkställas från den 1 juni 2023”.

Ålandsdelegationen noterar att i landskapsregeringens förslag till första tilläggsbudget för år 2023 föreslås under moment 410 ett utökat nettoanslag om 35.000 euro p.g.a. den aviserade temporära ändringen av landskapslagen om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag, vilken ska överlämnas till lagtinget i samband med tilläggsbudgeten.

Med beaktande av ovan stående anser Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför ikraftträdelsebestämmelsen inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Lampi, Siitari och suppleanten Lindroos-Hovinheimo.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare